

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 23/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sisäasioi- den rahastoista

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä syyskuuta 2014 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista (HE 112/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylijohtaja Laura Yli-Vakkuri ja ylitarkastaja Sanna Virtanen, sisäministeriö

- budjettineuvos Kirsti Vallinheimo, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Sonja Hämäläinen, työ- ja elinkeinoministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- ulkoasiainministeriö
- Maahanmuuttovirasto
- Poliisihallitus
- Tulli
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus/Ålands landskapsregering
- Suomen Kuntaliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sisäasioiden rahastoista.

Sisäasioiden ohjelmakaudella 2014—2020 Euroopan unioni rahoittaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden sisärajattoman alueen kehittämistä. Rahoitus ohjataan jäsenvaltioihin turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta ja sisäisen turvallisuuden rahastosta. Euroopan unioni myöntää rahoitusta jäsenvaltioille niiden laatimien kansallisten ohjelmien perusteella. Kansallisten ohjelmien tavoitteena on toteuttaa sisäasioiden rahastojen tavoitteita jäsenvaltioiden tarpeet huomioon ottaen. Jäsenvaltiot laativat ohjelmakaudelle sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa että sisäisen turvallisuuden rahastoa koskevan kansallisen ohjelman.

Lailla pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin lainsäädännössä asetetut kansallisten ohjelmien hallinnointia koskevat vaatimukset. Laki sisältäisi säännökset kansallisten ohjelmien ja niitä tarkentavien kansallisten toimeenpano-ohjelmien valmistelusta, hyväksymisestä, hallinnoinnista ja yhteensovittamisesta.

Sisäministeriö valmistelisi yhteistyössä kunkin sisäasioiden rahaston tavoitteiden kannalta keskeisten tahojen kanssa ehdotukset kansalliseksi ohjelmiksi, jotka valtioneuvosto hyväksyisi ennen niiden toimittamista Euroopan komissiolle hyväksymistä varten. Kansallisia ohjelmia tarkentaisivat kansalliset toimeenpano-ohjelmat, jotka valmistelisi sisäministeriö ja hyväksyisi valtioneuvosto.

Laissa säädettäisiin kansallisten ohjelmien hallinnoinnissa toimivaltaisista viranomaisista ja muista kansallisten ohjelmien hallintaan liittyvistä tahoista. Vastuuviranomainen vastaisi kansallisten ohjelmien täytäntöönpanosta, hallinnoinnista ja valvonnasta. Tarkastusviranomaisen vastuulle kuuluisi tarkastaa hallinnointi- ja valvontajärjestelmän toiminnan tehokkuus. Seurantakomiteat osallistuisivat kansallisten ohjelmien hallinnointityöhön. Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston kansalliselle ohjelmalle asetettaisiin oma seurantakomitea, joka muodostuisi maahanmuuttovirtojen hallinnan ja Euroopan unionin yhteisen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan kannalta keskeisistä yhteistyötahoista. Myös sisäisen turvallisuuden rahaston kansalliselle ohjelmalle ase-

tettaisiin seurantakomitea, joka muodostuisi sisäisen turvallisuuden ylläpidon kannalta keskeisistä yhteistyökumppaneista.

Laissa säädettäisiin sisäasioiden rahastojen varoista myönnettävän tuen edellytyksistä ja ehdoista, tuen hakemiseen, myöntämiseen ja maksamiseen liittyvistä menettelyistä sekä tuen valvonnasta. Tukimenettelyyn sovellettaisiin ehdotetun lain lisäksi valtioneuvostuslakia.

Lakiin sisältyisivät myös säännökset kansallisten ohjelmien hallintaan käytettävästä tietojärjestelmästä ja kansallisten ohjelmien hallintaan ohjattavasta teknisestä avusta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Oikeus- ja sisäasioiden merkitys on EU:ssa kasvanut viime vuosina osana vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen vahvistamista. Unionin strategisten toimintatavoitteiden keinovalikoimaan sisältyvät myös sisäasiainrahastoista toteutettavat toimenpiteet. Jäsenvaltiot saavat unionilta rahoitusta laatimiensa kansallisten ohjelmien toimeenpanoon uudella sisäasioiden ohjelmakaudella 2014—2020 kahdesta sisäasioiden rahastosta eli

- 1) turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta sekä
- 2) sisäisen turvallisuuden rahastosta.

Kumpaakin rahastoa varten laaditaan kansallinen ohjelma kohdentamaan Euroopan unionilta saatavaa rahoitusta ja määrittelemään rahoituksen käytön tavoitteet. Uusista sisäasioiden rahastoista EU:n talousarviosta Suomelle maksettavan rahoituksen kokonaismääräksi arvioidaan alkaneella ohjelmakaudella yhteensä 113 miljoonaa euroa, mikä merkitsee saadun selvityksen mukaan maamme rahoitusosuuden kasvamista verrattuna edeltävään ohjelmakauteen. Valiokunta pitää myönteisenä myös sitä, että

edeltävään ohjelmakauteen verrattuna sisäasioiden alan rahastojen soveltamisala kattaa entistä laajemmin sisäasioiden eri toiminta-alat.

Valiokunta toteaa, ettei Euroopan unionin lainsäädännössä enää säädetä menojen tukikehittämistä ja tukimenettelyistä eräitä yleisiä periaatteita lukuun ottamatta. Nämä seikat jäävät alkaneella ohjelmakaudella kansallisesti määriteltäviksi.

Valiokunta pitää perusteltuna, että säädettävällä lailla sisäasioiden rahastoista pannaan täytäntöön Euroopan unionin lainsäädännössä asetetut kansallisia ohjelmia ja niiden hallinnointia koskevat vaatimukset. Esityksen tavoitteisiin kuuluu kansallisten ohjelmien hallinnoinnin yksinkertaistaminen, sisäasioiden rahoitusohjelmien täysimääräisen hyödyntämisen edistäminen sekä sisäasioiden rahastojen tukijärjestelmään sovellettavan sääntelyn selkeyttäminen ja yksinkertaistaminen. Valiokunta pitää tärkeänä myös pyrkimystä vähentää tuenhakijoille ja -saajille sekä toimivaltaisille viranomaisille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoi-

tuksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pirkko Mattila /ps	Reijo Hongisto /ps
jäs.	Heikki Autto /kok	Risto Kalliorinne /vas
	Maarit Feldt-Ranta /sd	Elsi Katainen /kesk
	Satu Haapanen /vihr	Timo V. Korhonen /kesk
	Rakel Hiltunen /sd	Markus Lohi /kesk
	Anne Holmlund /kok	Tapani Mäkinen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.